Publicatieblad
van de Europese Unie

NL
C-serie

C/2024/7056

4.12.2024

Resolutie van het Europees Comité van de Regio's — Resolutie over de staat van de regio's en steden in de EU en de politieke beleidslijnen voor de Europese Commissie 2024-2029

(C/2024/7056)

GEZIEN:

— het Jaarverslag 2024 over de staat van de regio's en steden in de EU, dat politieke besluitvormers op Europees, nationaal, regionaal en lokaal niveau voorziet van feitenmateriaal en belangrijke aanbevelingen over de meest urgente kwesties die tijdens de EU-zittingsperiode 2024-2029 moeten worden aangepakt;

— de Verklaring van Bergen, aangenomen tijdens de 10e Europese Top van regio's en steden op 19 maart 2024 — "Regio's en steden kunnen ervoor zorgen dat Europa in de toekomst sterker, eerlijker en veerkrachtiger wordt";

— de uitslag van de Europese verkiezingen van 6-9 juni 2024;

— de strategische agenda 2024 die de Europese Raad op 27 juni 2024 heeft aangenomen;

— de politieke beleidslijnen 2024-29 die de verkozen voorzitter van de Europese Commissie op 18 juli 2024 heeft gepresenteerd;

— het vernieuwde protocol betreffende de samenwerking tussen de Europese Commissie en het Europees Comité van de Regio's van 4 april 2024, en met name artikel 3 daarvan, waarin staat dat het CvdR zijn voornaamste standpunten over het werkprogramma van de Commissie voor het komende jaar in een resolutie uiteen zal zetten;

OVERWEGENDE dat in het Jaarverslag 2024 over de staat van de regio's en steden in de EU de volgende belangrijke punten worden benadrukt:

— Het vertrouwen van de burgers in regionale en lokale overheden bereikte in 2024 het hoogste niveau, namelijk 60 %, wat hoger is dan alle andere bestuursniveaus.

— Regio's en steden zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van 70 % van de EU-wetgeving en zijn goed voor 50 % van de overheidsinvesteringen en 30 % van de overheidsuitgaven. Zij nemen ook 70 % van de klimaatmitigatiemaatregelen en 90 % van de maatregelen voor aanpassing aan de klimaatverandering.

— De gevolgen van de klimaatverandering zullen asymmetrisch zijn, en de kosten van aanpassing aan de klimaatverandering zullen oplopen tot 120 miljard EUR voor een temperatuurstijging van 2 °C en 200 miljard EUR per jaar voor een stijging van 3 tot 4 °C. 70 % van de EU-bevolking kampt met seizoensgebonden waterstress en 30 % woont in gebieden die er permanent mee te maken hebben.

— Voor de uitvoering van de Europese Green Deal zijn extra investeringen nodig van 130 miljard EUR per jaar voor milieubescherming en 350 miljard EUR per jaar om de broeikasgasemissies tegen 2030 met 55 % te verminderen. In regio's met energie-intensieve industrieën zullen enorme investeringen nodig zijn om de broeikasgasemissies van zware industrieën, die 45 % van het totaal uitmaken, te verminderen en de energiekosten te verlagen.

— Zoals in het Draghi-rapport over de toekomst van het Europese concurrentievermogen wordt benadrukt, zullen innovatieve investeringen — onder meer in openbare diensten zoals onderwijs, gezondheidszorg, huisvesting en sociale diensten — en institutionele hervormingen nodig zijn voor een Europese Green Deal om concurrerende industrieën en hoogwaardige banen tot stand te brengen.

— Demografische veranderingen stellen de veerkracht van het sociaal-economische weefsel van de EU op de proef: de Europese regio's verwachten dat er in 2040 17 miljoen mensen minder in de werkende leeftijd zullen zijn dan in 2023. Voor veel regio's wordt het steeds moeilijker om talent aan te trekken en vast te houden.

— Plattelandsgebieden hebben het bijzonder hard te verduren: elk jaar neemt de plattelandsbevolking met ongeveer 1 miljoen mensen af en elke dag verdwijnen er 800 landbouwbedrijven, met als gevolg dat landbouwgrond wordt opgegeven en dat het risico op natuurbranden toeneemt.

— Het cohesiebeleid is het belangrijkste investeringsbeleid van de EU en is goed voor 13 % van de totale overheidsinvesteringen in de EU. De huidige programma's zijn erop gericht bijna 378 miljard EUR aan investeringen uit te keren, verdeeld over alle sectoren, waaronder bedrijfsondersteuning, het scheppen van banen en verbeteringen van de energie-efficiëntie, en tegelijkertijd 1,3 miljoen banen te creëren en het bbp van de EU met 0,5 % te verhogen.

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S (CvdR),

Duurzame welvaart en het concurrentievermogen van Europa

1. is het ermee eens dat beter wetgeven essentieel is om het concurrentievermogen en de welvaart van onze Unie te stimuleren. Actieve subsidiariteit en de volledige betrokkenheid van lokale en regionale overheden zorgen voor de noodzakelijke democratische vertegenwoordiging en expertise om het regelgevingskader van de EU te verbeteren;

2. steunt de voorstellen in het Draghi-rapport over de toekomst van het Europese concurrentievermogen, namelijk om het subsidiariteitsbeginsel op een slimme en actieve manier toe te passen, hetgeen inhoudt dat de regeldruk voor bedrijven en overheden in de EU op sommige terreinen wordt verminderd en de governance op EU-niveau op andere terreinen wordt versterkt. Dit impliceert ook dat de administratieve capaciteit op nationaal, regionaal en lokaal niveau moet worden versterkt;

3. is van mening dat, in het belang van actieve subsidiariteit, bij de evaluatie van EU-regelgeving als onderdeel van een territoriale effectbeoordeling systematisch moet worden nagegaan wat de gevolgen ervan zijn voor de gebieden die onder artikel 174 VWEU vallen;

4. dringt erop aan dat in het nieuwe interinstitutioneel akkoord over vereenvoudiging en beter wetgeven op zulke gevoelige gebieden als het GLB rekening wordt gehouden met het multilevel karakter van het regelgevingsproces en de governance van de EU;

5. roept op tot een aanzienlijke verbetering van de voorwaarden voor zakendoen in de EU. In dit verband zouden concurrentievermogenstests en kmo-tests kunnen helpen om de regeldruk voor kleine en middelgrote ondernemingen te verminderen;

6. is van mening dat regio's een grotere rol moeten krijgen bij de uitvoering van het EU-beleid op het gebied van digitale transitie. Regionale overheden moeten meer inzage krijgen in de besluitvorming aangaande digitale-infrastructuur-projecten, zodat ze hun beleid kunnen afstemmen op de lokale behoeften en kunnen zorgen voor een rechtvaardige digitale transformatie in stedelijke en plattelandsgebieden;

7. spreekt zijn krachtige steun uit voor het opvoeren van de investeringen om de groene en de digitale transitie te financieren en tegemoet te komen aan de daaruit voortvloeiende vaardighedenbehoeften op de arbeidsmarkt; is van mening dat een betere benutting van particuliere middelen noodzakelijk is;

8. onderstreept hoe belangrijk het is het ambitieniveau van de Europese Green Deal te handhaven en benadrukt dat dit hand in hand moet gaan met het economische concurrentievermogen; steunt het versnellen van de transitie naar schone, betrouwbare en betaalbare energie, onder meer door regionale en lokale éénloketsystemen op te richten om huishoudens, landbouw- en veeteeltbedrijven en kmo's te helpen bij de transitie. Daarnaast moeten regionale overheden over meer besluitvormingscapaciteit beschikken en toegang krijgen tot rechtstreekse financiering voor projecten op het gebied van hernieuwbare energie, zodat er lokaal kan worden ingespeeld op specifieke territoriale behoeften. Met een flexibel regelgevingskader kunnen regio's nog beter het voortouw nemen bij de groene transitie;

9. herinnert de EU-leiders eraan dat regio's en steden alleen kunnen gedijen binnen een goed functionerende eengemaakte markt die innovatie faciliteert door middel van eerlijke concurrentie en dit is mede afhankelijk van volledig vrij verkeer zonder binnengrenzen binnen het Schengengebied; moedigt de nieuwe Europese Commissie aan om voort te bouwen op de recente rapporten van Enrico Letta en Mario Draghi door maatregelen voor te stellen die de eengemaakte markt verdiepen en zo het concurrentievermogen van de EU tijdens de groene en de digitale transitie versterken en ervoor zorgen dat deze rechtvaardig verlopen voor alle regio's van de EU;

10. wijst erop dat de ondersteuning van grensoverschrijdende vervoers-, diensten- en infrastructuurprojecten op de eengemaakte markt onontbeerlijk is voor groei en concurrentievermogen, hetgeen ook impliceert dat het budget voor Europese territoriale samenwerking in de toekomst moet worden verhoogd. Er moet met name prioriteit worden gegeven aan de voltooiing van essentiële corridors en projecten van het TEN-T-netwerk die van cruciaal belang zijn voor de economische ontwikkeling van de regio's en voor de verwezenlijking van de groene transitie;

11. is ingenomen met de aangekondigde wet inzake de circulaire economie, die tot doel heeft de vraag naar secundaire kritieke grondstoffen te stimuleren en een eengemaakte markt voor afval te creëren. Regio's en steden moeten hier ten volle bij worden betrokken, met name via overheidsopdrachten en hun rol bij afvalvermindering, afvalbeheer, het versterken van de positie van lokale bedrijven en het bevorderen van een gedragsverandering;

12. dringt aan op de snelle voltooiing van de Europese gezondheidsunie, ter bevordering van grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van gezondheidszorg; herhaalt zijn verzoek om stresstests in te voeren voor gezondheidszorgstelsels, en daarbij ook te kijken naar het paraatheids- en preventieplan voor grensoverschrijdende regio's;

13. dringt aan op de totstandbrenging van een volledig geïntegreerde en onderling verbonden Europese energie-unie om de toegang van de EU tot schone, betrouwbare en betaalbare energie te vergroten, het energieverbruik terug te dringen, beter in te spelen op lokale behoeften en te zorgen voor betaalbare prijzen voor burgers en bedrijven;

14. benadrukt dat de uitvoering en groei van grensoverschrijdende overheidsdiensten op belangrijke gebieden zoals interoperabiliteit en elektronische betekening en kennisgeving van stukken, alsook interregionale samenwerking, benchlearning en gegevensuitwisseling voor de e-overheid moeten worden vergemakkelijkt;

15. steunt de inspanningen van de Europese Commissie om te komen tot veilige en betrouwbare artificiële intelligentie (AI) op basis van een duidelijk kader van ethische vereisten, en dringt erop aan dat steden en regio's volledig worden betrokken bij de toepassing ervan; benadrukt dat de gevolgen van een mogelijke "AI-kloof" moeten worden aangepakt;

Europese defensie en veiligheid

16. steunt de totstandbrenging van een Europese eengemaakte defensiemarkt, aangezien de defensie-industrie een belangrijke rol speelt in de economische ontwikkeling van bepaalde Europese regio's;

17. wijst erop dat een veerkrachtige vervoersinfrastructuur essentieel is voor veiligheid en defensie; dringt aan op een krachtig politiek en financieel engagement voor het aanleggen van ontbrekende grensoverschrijdende verbindingen op Europees, nationaal en regionaal niveau, mede om het tweeërlei gebruik van het trans-Europees vervoersnetwerk (TEN-T) — voor civiele en militaire doeleinden — mogelijk te maken;

18. steunt het voorstel inzake een Europese strategie voor interne veiligheid. Regio's en steden zijn belangrijke actoren die EU-wetgeving koppelen aan lokaal en nationaal veiligheidsbeleid, met inbegrip van maatregelen ter bestrijding van georganiseerde misdaad, drugshandel en mensenhandel, en andere bedreigingen voor de veiligheid;

Mensen ondersteunen en versterking van ons sociaal-economische model

19. is van mening dat een versterkt en verbeterd cohesiebeleid voor de periode na 2027, dat beschikbaar is voor alle regio's, van cruciaal belang is om de Europese steden en regio's te helpen de groene, digitale en demografische transformaties in goede banen te leiden, waarbij niemand achterblijft en het concurrentievermogen van de EU wordt gewaarborgd;

20. dringt aan op een eenvoudiger, meer gefocust en zichtbaarder cohesiebeleid en verwerpt met klem elke poging om het te centraliseren. De deelname van lokale en regionale overheden aan de beleidsvorming en -uitvoering is van essentieel belang om de doelstellingen van sociale, economische en territoriale cohesie te verwezenlijken. De gevestigde beginselen van gedeeld beheer, multilevel governance, partnerschap en een regionale of plaatsgebonden aanpak moeten daarom als leidraad dienen voor het cohesiebeleid na 2027;

21. dringt erop aan dat de doelstellingen van het Fonds voor een rechtvaardige transitie nagestreefd blijven worden in het toekomstige cohesiebeleid binnen het MFK voor de periode na 2027; merkt op dat een succesvolle en rechtvaardige transitie een aanpak vereist waarbij er oog is voor regionale en lokale omstandigheden, gebaseerd op partnerschap en met de nodige aandacht voor regionale industriële ecosystemen;

22. benadrukt dat de automobielsector, die werkgelegenheid biedt aan 13,8 miljoen Europeanen en goed is voor 7 % van het bbp van de EU, van groot belang is voor de economie van de EU en dringt aan op een alomvattende strategie voor de eerlijke en duurzame transitie van automobielregio's en steenkoolregio's, alsook regio's die afhankelijk zijn van andere energie-intensieve sectoren, die EU-steun nodig zullen blijven hebben om hun omschakeling tot een goed einde te brengen; merkt op dat het voor Europese autofabrikanten door allerlei productie- en marktgerelateerde uitdagingen moeilijk zou kunnen zijn om aan de strengere eisen voor de CO_2-uitstoot van hun wagenpark vanaf 2026 te voldoen en dringt er bij de Europese Commissie op aan om een meer geleidelijke aanpak te overwegen en eerder over te gaan tot herziening van de desbetreffende wetgeving, nl. in 2025, om de Europese autofabrikanten voldoende tijd te gunnen om zich aan te passen; wijst daarnaast op het belang van infrastructuur voor duurzaam vervoer en pleit voor de bevordering van milieuvriendelijke mobiliteit in het algemeen;

23. wijst erop dat lokale en regionale overheden vaak mobiliteits- en vervoersdiensten aanbieden die essentieel zijn om alle gebieden met elkaar te verbinden. Zij zorgen ervoor dat stedelijke, perifere en plattelandsgebieden gelijke toegang hebben tot de eengemaakte markt en bieden betaalbare en duurzame mobiliteitsoplossingen;

24. onderstreept dat de toeristische sector een belangrijke economische activiteit is in de Europese Unie, die 10 % van het bbp vertegenwoordigt en een aanzienlijke impact heeft op de economische groei, de werkgelegenheid en de sociale ontwikkeling. Het toerisme moet duurzaam worden en daarvoor is een ondersteunende strategie van de Europese Unie nodig;

25. neemt kennis van het hernieuwde politieke engagement voor de Europese pijler van sociale rechten en de bevordering van gelijkheid, alsook van de beloften om werk te maken van energie-efficiëntie en betaalbare huisvesting door middel van het actieplan voor betaalbare energieprijzen en het voorgestelde Europees investeringsplan voor betaalbare en duurzame huisvesting;

26. onderstreept dat demografische veranderingen, ontvolking, overbevolking, vergrijzing en braindrain moeten worden aangepakt door middel van overheidsbeleid dat het "recht op verblijf" ondersteunt door talent te behouden en geschoolde arbeidskrachten aan te trekken; steunt initiatieven om legale migratietrajecten te verbeteren als een van de antwoorden op de behoeften aan vaardigheden van lokale gemeenschappen; dringt aan op gedetailleerde en alomvattende strategieën en toereikende middelen voor de inclusie en integratie van migranten in de Europese samenlevingen;

27. dringt aan op meer steun voor de ontwikkeling van digitale vaardigheden van burgers en financiële steun aan steden en regio's voor de digitalisering van overheidsdiensten, zodat burgers gelijke toegang blijven houden tot nieuwe instrumenten voor economische ontwikkeling en sociale inclusie;

28. pleit, ten gunste van betaalbare en duurzame huisvesting, voor vereenvoudiging van de administratieve procedures om toegang te krijgen tot EU-steun voor energierenovatie;

Behoud van onze levenskwaliteit: voedselzekerheid, water en natuur

29. wijst erop dat steden en regio's belangrijke partners zijn bij de bevordering van gezonde en duurzame voedselsystemen en dringt er nogmaals op aan dat de kaderwet inzake duurzame voedselsystemen onverwijld wordt gepubliceerd;

30. is ingenomen met de toezegging om familiebedrijven en intergenerationele vernieuwing te ondersteunen, landbouwers te belonen voor het behoud van biodiversiteit en natuurlijke ecosystemen, het concurrentievermogen van landbouwbedrijven te versterken en hen te beschermen tegen oneerlijke handelspraktijken. Eerlijke inkomens voor landbouwers zijn van cruciaal belang om de ontvolking van het platteland en de braaklegging van grond te vertragen en om te zorgen voor levendige en aantrekkelijke plattelandsgebieden, alsook om de doelstellingen van Agenda 2030 te halen. Er moet bijzondere aandacht worden besteed aan landbouwregio's die te maken hebben met unieke uitdagingen als gevolg van waterschaarste en klimaatverandering, met specifieke steun voor onderzoek naar droogteresistente gewassen en efficiënte irrigatietechnologieën;

31. acht het noodzakelijk om met het oog op de toekomstige hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid de begrotingen van de landbouwfondsen ELGF en Elfpo in het volgende financiële kader te verhogen. Ook is het zaak om de sociale voorwaarden voor GLB-steun te schrappen, de versterkte cross-compliance van de steun (normen voor een goede landbouw- en milieuconditie van de grond – GLMC) te verminderen en te vereenvoudigen en de ecoregelingen, die 23 % van de middelen van de eerste pijler van het GLB uitmaken, af te schaffen, waarbij de vrijkomende bedragen worden opgenomen in de rechtstreekse steunbetalingen, waarop zonder extra voorwaarden aanspraak kan worden gemaakt;

32. dringt erop aan dat de regio's een grotere rol krijgen bij het beheer van het toekomstige gemeenschappelijk landbouwbeleid, om rekening te kunnen houden met specifieke territoriale en sectorale kenmerken, zodat er beleids- en steunmaatregelen worden vastgesteld die zijn aangepast aan de concrete situatie ter plaatse;

33. pleit ervoor het aangekondigde pact voor visserij en oceanen te gebruiken om de tenuitvoerlegging van het gemeenschappelijk visserijbeleid te verbeteren en de regio's meer te betrekken bij de instandhouding en het beheer van de rijkdommen van de zee, de visserij en de aquacultuur;

34. onderstreept de rol van de blauwe economie bij het aanpakken van de uitdagingen op het gebied van klimaatverandering, decarbonisatie en concurrentievermogen, en is ingenomen met het voornemen van de Europese Commissie om een maritieme industriële strategie en een EU-havenstrategie te presenteren;

35. is ingenomen met de aangekondigde Europese strategie voor waterweerbaarheid en pleit voor meer steun voor regio's en steden bij het aanpakken van waterschaarste en -veiligheid, het omgaan met de gevolgen van schadelijke overstromingen en het herstellen van natuurlijke watercycli in overeenstemming met de lokale geografie, het klimaat en de sociaal-economische infrastructuur;

36. dringt erop aan om in het toekomstige cohesiebeleid een kwetsbaarheidsscorebord op te nemen, aangezien regio's asymmetrische behoeften hebben op het gebied van aanpassing aan de gevolgen van de klimaatverandering voor de natuurlijke rijkdommen en het gebouwenbestand, economische activiteiten, de gezondheid van de burgers en het sociale leven, zoals het geval is in regio's die kampen met ernstige en permanente natuurlijke of demografische belemmeringen zoals bedoeld in artikel 174 VWEU;

Bescherming van onze democratie en handhaving van onze waarden

37. spreekt zijn steun uit voor inspanningen om gelijkheid voor iedereen te bereiken en is bereid bij te dragen aan een nieuwe strategie voor gendergelijkheid; herhaalt zijn toezegging om de Europese democratie aan de basis verder te bevorderen, onder meer door met jongeren in dialoog te gaan; dringt aan op nauwere samenwerking met de Europese Commissie bij het organiseren van lokale dialogen met burgers, onder meer via de Europese netwerken van lokale en regionale raadsleden en jonge gekozen politici;

38. wijst op de sleutelrol van regio's en steden bij de handhaving en monitoring van de rechtsstaat, als belangrijke pijler van de lokale en nationale democratie waarop de Europese Unie is gebaseerd en als garantie voor de stabiliteit van de lidstaten en de gelijkheid voor de burgers van de Europese Unie;

39. dringt erop aan nauw betrokken te worden bij het voorgestelde "schild voor de Europese democratie" (European Democracy Shield), aangezien regio's en steden kunnen helpen desinformatie en informatiemanipulatie op te sporen en proactief tegen te gaan;

Europa als wereldspeler

40. benadrukt zijn onwrikbare steun voor Oekraïne en de Oekraïense lokale en regionale overheden, met name via de Europese Alliantie van steden en regio's voor de wederopbouw van Oekraïne;

41. benadrukt dat de uitbreiding een katalysator voor hervormingen is en gebaseerd moet blijven op verdienste. De EU moet de regionale en lokale bestuursniveaus ondersteunen bij het versterken van de democratie en de rechtsstaat, de eerbiediging van de mensenrechten, decentralisatie en corruptiebestrijding, onder meer via de gemengde raadgevende comités en werkgroepen van het CvdR; dringt erop aan dat er voldoende EU-middelen worden ingezet om uitbreidingslanden voor te bereiden op de noodzakelijke hervormingen met het oog op hun toetreding tot de EU, met bijzondere aandacht voor capaciteitsopbouw en intercollegiaal leren voor lokale en regionale overheden;

42. benadrukt dat de territoriale dimensie van de Europees-mediterrane samenwerking moet worden versterkt, onder meer via de Euromediterrane vergadering van lokale en regionale overheden (Arlem);

43. zal de rol van regio's en steden in het internationale klimaat- en biodiversiteitsbeleid blijven bevorderen door middel van subnationale klimaatdiplomatie-acties en in de relevante organen en kaders van de Verenigde Naties;

Samen resultaten boeken en onze Unie voorbereiden op de toekomst

44. onderstreept dat de bestuursstructuren en -processen van de EU moeten worden aangepast om het hoofd te kunnen bieden aan de uitdagingen die in het verschiet liggen, met name het vooruitzicht van toekomstige uitbreiding, en om het concurrentievermogen van de EU te vergroten; is ervan overtuigd dat wijzigingen van de EU-Verdragen onvermijdelijk zijn om de EU klaar te maken voor de toekomst en verzoekt ten volle te worden betrokken bij toekomstige wijzigingen van de EU-Verdragen; ondertussen verbindt het zich ertoe het huidige kader te optimaliseren om regio's en steden beter te betrekken bij het wetgevingsproces van de EU;

45. is ingenomen met de inzet voor een moderne EU-begroting op basis van focus, eenvoud, impact, eerbiediging van de rechtsstaat en passende middelen, en verzoekt de Europese Commissie derhalve rekening te houden met de voorstellen van regio's en steden voor het MFK voor de periode na 2027; herhaalt dat de EU-begroting plaatsgebonden beleid moet ondersteunen en benadrukt dat nationale plannen in overeenstemming moeten zijn met multilevel governance en het partnerschapsbeginsel;

46. verzoekt daarom alle Europese instellingen samen te werken aan een Europese Unie die HECHTER is en dichter bij de burgers staat, STERKER is in het beheersen van de industriële transities en het verbeteren van het concurrentievermogen van de EU, meer COHERENT is door mensen en plaatsen niet aan hun lot over te laten, en meer AMBITIEUS is als het erom gaat de toekomstige EU-begroting geschikt te laten zijn voor het beoogde doel.

Brussel, 9 oktober 2024.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Vasco ALVES CORDEIRO